

Jerzy Łabędź, Wojciech Gubała

Stan trzeźwości uczestników wypadków komunikacyjnych w latach 1995–1997 w porównaniu do lat 1981–1994*

Sobriety of Participants in Road Accidents in the years 1995–1997 in comparison with the years 1981–1994.

Z Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie
Dyrektor: A. Głazek

Celem pracy było porównanie wyników analiz prób krwi na zawartość alkoholu pobranych od uczestników ruchu drogowego w latach 1995–1997 w odniesieniu do lat 1981–1994. Szczegółowej ocenie poddano okres w którym zostały wprowadzone analizatory powietrza wydychanego do badań trzeźwości tj. od 1989 r. Stosowanie analizatorów powietrza wydychanego winno bowiem wpłynąć na zmniejszenie liczby prób krwi, w których nie stwierdzono obecności alkoholu. W rezultacie przeprowadzonych porównań stwierdzono, że w dalszym ciągu najliczniejszą grupę osób będących „w stanie nietrzeźwości” stanowią uczestnicy ruchu drogowego, u których stężenie alkoholu zawarte jest w przedziale stężeń od 1,1‰ do 3,0‰, co stanowi 45,4% badanej populacji. Nadal także utrzymuje się tendencja modelu spożywania dużych ilości i wysoko procentowych napojów alkoholowych wśród uczestników ruchu drogowego.

The aim of the work was to compare the results of blood sample analysis for alcohol content taken from the participants of road traffic in the years 1995–1997 in comparison to the years 1981 to 1994. The authors were especially interested in the period since 1989; i.e. the time when breathalysers came into use for checking the state of sobriety. The introduction of breathalysers could have merely influenced the number of blood tests in which no alcohol content was found. The most numerous group of people „being in the state of intoxication” continue to be the participants of road traffic, in whom the concentration of alcohol falls within the range of concentrations between 1.1‰ to 3.0‰, which constitutes 45.4% of the examined population. The tendency to use a large amount of high-level alcohol drinks also prevails among the participants of road traffic.

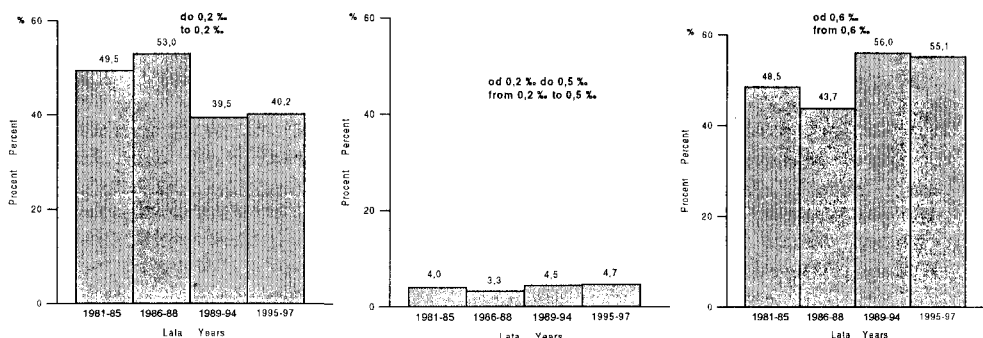
* Praca będzie przedstawiona w formie plakatu na XI Krajowym Zjeździe Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii, we wrześniu 1998 r., w Łodzi

W ciągu ostatnich trzech lat (1995–1997) Pracownia Alkohologii Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie otrzymała do badania 6.638 prób krwi pobranych od osób żywych. Spośród tej liczby około 99,5% prób pochodziło od uczestników ruchu drogowego, w tym około 95% od osób, które brały udział w wypadkach drogowych.

Celem przeanalizowania ewentualnych zmian stanu trzeźwości uczestników ruchu drogowego postanowiono porównać wyniki badań z tego okresu z 61.718 wynikami pochodzącymi z następujących okresów z lat 1981–1994.

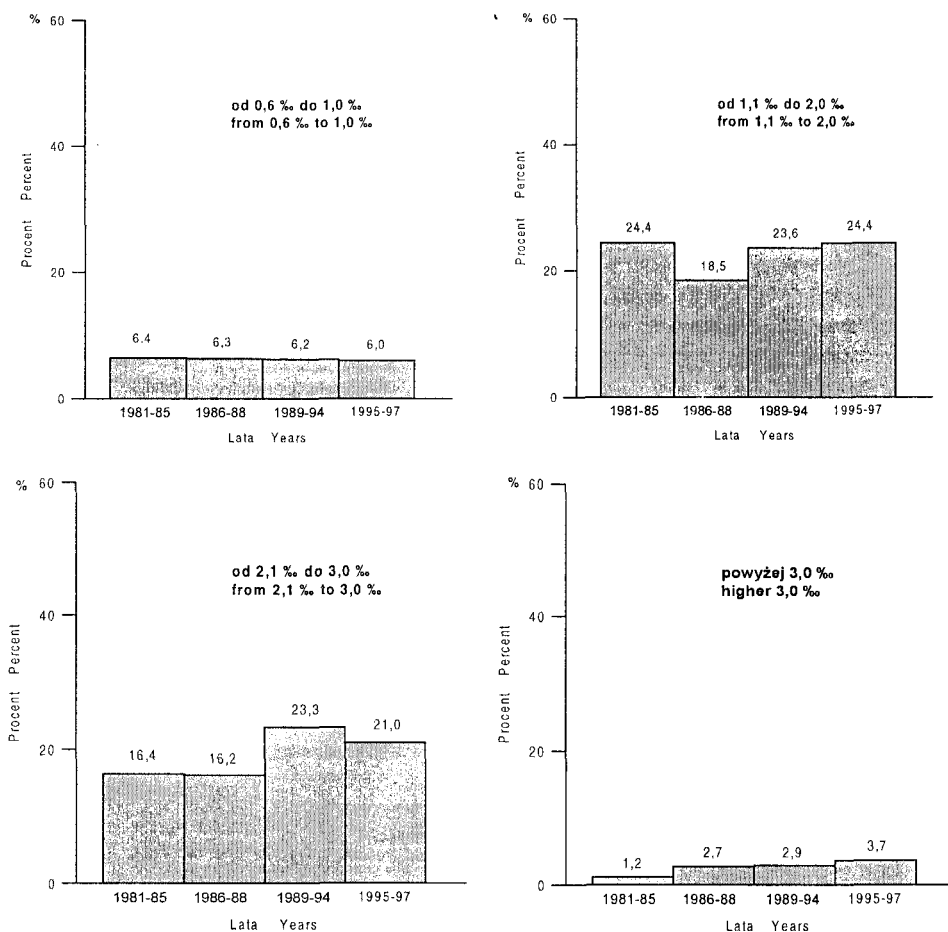
okres I	lata 1981–1985	liczba próbek	22.562 analizy
okres II	lata 1986–1988	liczba próbek	14.056 analiz
okres III	lata 1989–1994	liczba próbek	25.100 analiz

Na rycinach 1 i 2 zestawiono procentowe ilości próbek z poszczególnych okresów czasu dla różnych zakresów stężeń alkoholu we krwi.

Ryc. 1. Odsetek badanych osób w latach 1981–1997 – wolnych od alkoholu (do 0,2 ‰), w stanie po użyciu alkoholu (od 0,2 ‰ do 0,5 ‰) i w stanie nietrzeźwości (od 0,6 ‰).

Fig. 1. The percentage of examined persons in the years 1981–1997, with no alcohol detected (up to 0,2 ‰), in the state after the use of alcohol (from 0,2 ‰ to 0,5 ‰), in the state of intoxication (from 0,6 ‰)

Ryc. 2. Odsetek nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego w poszczególnych podziałach stężeń alkoholu etylowego w latach 1981–1997.

Fig. 2. The percentage of intoxicated participants of road traffic in given ranges of ethyl alcohol concentrations in the years 1981–1997.

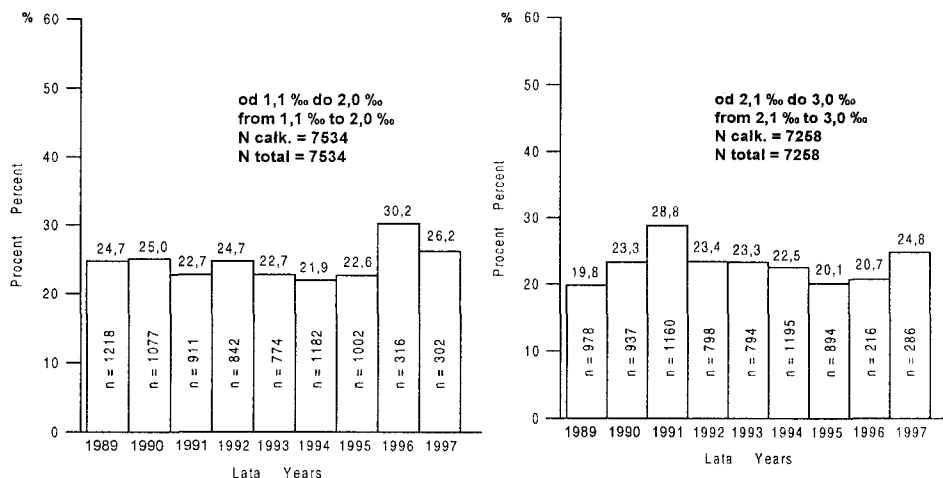
Z powyższych zestawień widać, że:

1. odsetek prób krwi w których nie stwierdzono alkoholu zmalał w okresie od 1989 do 1997 roku. Spadek ten najprawdopodobniej spowodowany został wprowadzeniem do użytku analizatorów powietrza wydychanego, którymi policja może posłużyć się na miejscu wypadku drogowego. Ujemny wynik badania przeprowadzonego za pomocą takiego analizatora eliminuje

konieczność wysyłania próby krwi do badań laboratoryjnych. Zmniejszenie się odsetka prób krwi wolnych od alkoholu nie jest jednak tak znaczne, jak można było się tego spodziewać. Świadczy to o niewystarczającym jeszcze zaopatrzeniu policji w analizatory powietrza wydychanego albo o dużej ostrożności policjantów w traktowaniu uzyskiwanych tą drogą wyników;

2. odsetek prób krwi z zawartością alkoholu w przedziale od 0,2 do 0,5‰ („stan po użyciu alkoholu”) utrzymywał się w zasadzie na tym samym poziomie;
3. odsetek prób krwi z zawartością alkoholu powyżej 0,6‰ („stan nietrzeźwości”) był w latach 1995–1997 porównywalny z tym z lat 1989–1994, ale wyższy niż w latach 1981–1988. Szczegółowa analiza tej grupy próbek wykazuje, że w stosunku do okresu 1981–1988 wzrósł o około 5% odsetek próbek z zawartością alkoholu w przedziale 2,1 do 3,0‰, systematycznie rośnie także odsetek próbek krwi z bardzo wysoką zawartością alkoholu (powyżej 3‰).

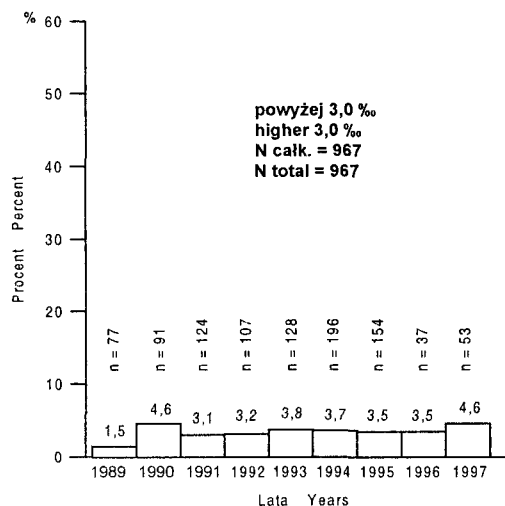
Zauważyć także można, iż największy był odsetek prób krwi zawierających alkohol etylowy w stężeniu od 1,1 do 3,0‰. Na rycinie 3 przedstawiono szczegółowo nie tylko odsetek ale i liczby prób krwi dla tego zakresu stężeń, nadsyłanych do badań do Instytutu Ekspertyz Sądowych w poszczególnych latach.

Ryc. 3. Liczba i odsetek nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego o największej liczebności tj. w przedziałach stężeń 1,1 ‰ – 2,0 ‰ i 2,1 ‰ – 3,0 ‰ etanolu w latach 1989–1997.

Fig. 3. The number and the percentage of intoxicated participants of road traffic of the highest number, i.e. in the concentration ranges 1,1 ‰ – 2,0 ‰ and 2,1 ‰ – 3,0 ‰ of ethanol in the years 1989–1997, N – a total number of blood samples in the period, n – the number of blood samples in a year.

Rycina 4 przedstawia to samo zestawienie ale dla zakresu stężeń powyżej 3,0‰. Na obu tych rycinach zwraca uwagę kilkukrotny spadek liczby prób krwi nadesłanych do analizy w latach 1996 i 1997 w stosunku do lat poprzednich. Spadek ten jest następstwem uruchomienia w 1996 roku laboratoriów chromatograficznych przy niektórych komendach wojewódzkich policji. Liczby wskazują, że laboratoria te przejęły ok. 75% wszystkich badań.

Ryc. 4. Liczba i odsetek uczestników ruchu drogowego w przedziale powyżej 3,0‰ etanolu w latach 1989–1997.

Fig. 4. The number and the percentage of road traffic participants in the years 1989–1997 in the range over 3,0‰ of ethanol in blood.

W całym analizowanym okresie 1981–1997 zaobserwować można nie tylko procentowy wzrost liczby przypadków w których stwierdzono wysokie stężenia alkoholu, tj. powyżej 3,0‰, ale również ich wzrost wyrażający się w liczbach bezwzględnych. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest stałe podwyższanie się górnej granicy zawartości alkoholu w próbach krwi pobranych od uczestników ruchu drogowego. W latach 1981–1985 maksymalnym stężeniem było 3,6‰, które stwierdzono w 6 próbach, podczas gdy w latach 1986–1994 w 25 próbach stwierdzono stężenia w przedziale 4,0–4,4‰, w tym, w przekazanych do badań próbach krwi, w latach 1989–1994 u 6 osób stężenie wynosiło 4,4‰ alkoholu. Natomiast w latach 1995–1997 było 11 osób, u których stwierdzono zawartość w przedziale 4,0‰–4,6‰ alkoholu, a u 2 osób stężenie to wynosiło 4,6‰.

WNIOSKI

1. Wprowadzenie przez policję analizatorów powietrza wydychanego do kontroli trzeźwości mogło co najwyżej spowodować zmniejszenie liczby wpływu prób krwi „wolnych od alkoholu”, ale nie miało to wpływu na liczebność przypadków w których u badanych osób stwierdzono obecność alkoholu.
2. W dalszym ciągu najliczniejszą grupę osób będących „w stanie nietrzeźwości” stanowią uczestnicy ruchu drogowego, u których stężenie alkoholu zawarte jest w przedziale stężeń od 1,1‰ do 3,0‰, co stanowi 45,4% badanej populacji.
3. Nadal utrzymuje się tendencja modelu spożywania dużych ilości i wysoko procentowych napojów alkoholowych, także wśród kierowców.

PIŚMIENNICTWO

1. Biuro Ruchu Drogowego KG Policji, Informacja o stanie bezpieczeństwa ruchu drogowego w I półroczu 1994 r. s. 1–7. –2. Gubała W., Łabędź J. Nietrzeźwi uczestnicy wypadków komunikacyjnych (1981–1983) Problemy alkoholizmu, 1984, s. 31 i 47. –3. Iffland R., Grellner W., GGt and Blood Alcohol Level-Criteria for Endangering of Car Drivers by Alcohol, Blutalkohol, 1994, s. 8–23. –4. Łabędź J., Gubała W. Uczestnicy wypadków komunikacyjnych w latach 1981–1985 wg danych Instytutu Ekspertyz Sądowych w Krakowie, ref. wygłoszony na XII Szczecińskim Sympozjum Naukowym w 1986 r. (nie publikowany). –5. Łabędź J., Gubała W., Lidwin M. Stan trzeźwości uczestników wypadków komunikacyjnych w latach 1986–1988 w porównaniu z latami 1981–1985 wg danych Instytutu Ekspertyz Sądowych, Z zagadnień kryminalistyki, 1991, XXIV/XXV, s. 88–91. –6. Łabędź J., Gubała W. Stan nietrzeźwości uczestników wypadków komunikacyjnych w latach 1989–1994, Prokuratura i Prawo, 1996, 2–3 s. 83–90. –7. Nedoma J. Wysokie stężenie alkoholu we krwi w wypadkach drogowych. Wypadkowość drogowa, alkoholizm, oraz inne przyczyny biologiczne. Materiały naukowe. II Ogólnopolska Konferencja Naukowa w Katowicach, 1977, s. 141–147. –8. Papala M. Stanowisko Biura

Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji w sprawie oceny stanu nietrzeźwości. Alkohol, Zagadnienia toksykologiczne i prawne, IES, Kraków 1993, s. 44-53. –9. Stefański R.A. Badania stanu trzeźwości, Aspekty prawne. Prokuratura i Prawo, 1995 s. 47-65.

Adres pierwszego autora:

Instytut Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra J. Sehna
31-033 Kraków,
ul. Westerplatte 9